

Broj 87. Listopad, 2010.

GLASNIK

KOTORVAROŠKOG KRAJA

Molitva je i riječ i misao i pogled i susret.

Sve može biti molitva, cijeli život bi zapravo trebao postati molitva.

Ne bi iz nje niti trebali izlaziti.

Ako si stalno svjestan da je sve što imaš Božji dar,

ako mu za sve zahvaljuješ,

ako je svaki tvoj udah i izdah radosna hvala za sve,

onda stalno moliš...

(Fra Bonaventura Duda)

Izdavač:

Župni ured Rođenja B. D. M.

78220 Kotor Varoš

Tel./fax: 051 785 050

E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net

www.kotorvaroskadolna.com

Redakcija: Viktorija Barišić, fra Anto Šimanović, fra Petar Karačica, fra Marko Bandalo, fra Zoran Mandić, fra Stipo Karačica, fra Vinko Jelušić,

Glavni urednik: Fra Anto Šimanović

Tehnička obrada: Viktorija Barišić

Lektorica: Luca Koroman

Tiraž: 600 primjeraka

Tiska: "RC Print" Kotor Varoš

Časopis izlazi dvomjesečno

Primjerak besplatan

Patron župe - Mala Gospa

Blagdan Male Gospe ima svoje početke u Jeruzalemu, u 5. stoljeću. Tada je, naime, na mjestu gdje je prema predaji stajala Marijina rodna kuća, sagrađena crkva u čast svetoj Ani, Marijinoj majci. Kao spomen na ovu posvetu razvio se blagdan u čast Male Gospe: najprije na kršćanskom Istoku, a od 7. stoljeća i na Zapadu.

Za crkveni kalendar je karakteristično da za kalendarske spomendane svetaca uzima njihov "rođendan za nebo", to jest njihov smrtni dan. Naprotiv, u tri slučaja se, kao blagdan, slavi početak zemaljskog života: Isusovo rođenje na Božić, rođenje Ivana Krstitelja 24. lipnja i Marijino rođenje - Malu Gospu 8. rujna. Drugim blagdanom slavi se i završetak njihova zemaljskog života. To je prije svega zbog

zasebne uloge koju su u Božjem djelu spasenja imale ove tri osobe. Davana latinska izreka to ovako sažima: "Joannes fuit lucifer, Marija aurora, Christi nativitas ortus solis. - Ivan je bio zvijezda, Marija jutarnja zora, Kristovo rođenje sunčev izlazak."

Iako je Mala Gospa manji blagdan, nije zapovjedni, vrlo je drag puku. Toga dana mnogi hodočaste u marijanska svetišta ili barem na misu u najbližu crkvu.

Mala Gospa donosi jesen pa se u puku kaže "*Gospa Mala - jesen prava!*" O Maloj Gospi se lastavice skupljaju za odlazak. U puku je riječ, da ih Marija odvodi u tople krajeve, kao što ih i vraća na proljetni marijanski blagdan Blagovijest (25. ožujka). Sijeno do Male Gospe treba biti

spremljeno, jer nema više pravog sunca i teško će ga biti sušiti. I počele donose med do Male Gospe, a onda prestaju, znaju reći pčelari.

Mala Gospa je vremenski međaš i pokazatelj: ako je toga dana lijepo vrijeme, bit će cijeli mjesec lijepo. Ljeto jenjava, vrijeme je jesenskih plodova.

Mi smo blagdan Male Gospe proslavili svečanom pučkom misom u našoj crkvi. Misno slavlje predvodio je fra Anto Šimunović uz koncelebraciju fra Marka Bandala. Na misi se skupio lijep broj vjernika.

Poslije mise župnici fra Anto i fra Marko pripremili su i pozvali sve prisutne na ručak, na čobanac koji je skuhaio majstor Gile. Našlo se što i za popiti pa je druženje nastavljeno do popodne kada se zadovoljan i sit svijet uputio kućama.

VKK

Put križa na Križu

Unazad već nekoliko godina na uoči Kapitula na rogožinama i mi na Križu u Kotorišću obavljamo pobožnost Puta križa. Križni put je pučka pobožnost, to jest oblik zajedničke vjerničke molitve, prisjećanja i razmišljanja o Isusovoj muci.

Tako samo u ponedjeljak 13.9. 2010. godine liturgijako slavlje započeli na nekadašnjem crkvištu, gdje je u prošlosti bila crkva i župni stan, a nastavilo se molitvenom procesijom više stotina metara do vrha obližnjeg brda Rujka iznad grada, gdje je podignut 8 m visoki betonski križ. Misno slavlje predvodio je župnik fra Anto Šimunović uz koncelebraciju fra Marka Bandala i fra Pere Karajice. Župnik fra Anto u svojoj propovijedi osvrnuo se na činjenicu da je jedino pobjeda na

križu ili s križem znači život.

Misnom slavlju pored vjernika župe Kotor Varoš pribivala je i gospođa Marija Rapo, savjetnica

dopredsjednika Davora Čordaša kao i gospodin Ivo Kamenjašević kandidat za dopredsjednika iz reda hrvatskog naroda.

Vik

Obilježnica

U subotu 25. rujna 2010. godine u našoj kapeli Gospodinu Bogu rekli su veliko hvala Stipo i Ivka Mandić što im je dao milost da mogu 55 godina svjedočiti jedno drugom bračnu ljubav i vjernost.

Život im nije uvijek "ila" na ruku, bilo je i teških trenutaka, ali oni pamte samo lijepe dane. Iznimno poštuju jedno drugog i...vole se i dalje. Uz njih svetoj misi bili su nazočni njihov sin fra Zoran Mandić, župnik fra Anto, sin Ivica i čaane sestre Nikolina i Lidija.

Dobri Bog, neka Stipu i Ivku, kao i njihove najmilije prati obiljem svoga blagoslova i milosti. Mi im želimo još puno lijepih obljetnica i da ih slave u zdravlju i radosti u nazočnosti svoje djece i nas prijatelja.

Vik

Jabuke za dom

Već godinama naš Župni Caritas radi na edukaciji volontera i čine konkretna djela ljubavi. Naši župljani i to jedan već broj je uvijek spreman odazvati se bilo kojem pozivu za akciju a pojedini župljani su čak i sami inicirali neke akcije. Primjetno je ipak da kod većine ne

postoji volja da se izdvoji slobodno vrijeme u dobrotvorne svrhe, čak će radije odvojiti nešto novca i dati ga nego odvojiti svoje slobodno vrijeme. Valjda smo postali ravnodušni kroz sve ove nevolje što su nas snažile i što nas snalaze. Crkva nas je uvijek pozivala na humanitarna

djelovanja a mi se pomalo uvijek pribojavamo da će neko dobiti nešto više ili da će se, ne daj Bože, neko obogatiti kroz taj humanitarni rad, pa onda postajemo sumnjičavi i s nepovjerenjem gledamo na sve to.

Mada, ima nas i nesebičnih i spremnih odmah i konkretno djelovati. E, pa ove godine župnik fra Anto je došao na ideju i u voćnjaku u Vrbanjima sa skupinom mladih obrao jabuke i pozvao župljane ako žele i ako imaju «višak» ljetine, voća, povrća da to lijepo donesu u župni ured da bi to uputili i odvezli u Dom za stare na Petričevac. Rečeno učinjeno. Jabuke nabrane, smještene u gajbe, nešto kupusa, luka i drugoga našlo se te je župnik odvezao u Dom na Petričevac i uručio g-dici Žaklini. Nadamo se da će korisnicima doma i korisnicima Patronaže biti na pomoći a to je samo jedan znak da ima ljudi koji misle na druge. Svaki dar ma bio on i malen i skroman dragocjen je dar jer je došao od srca.

Viki

Druženje u Podmilačju

Proslava imendana je tradicija u katoličkim zemljama koja potječe još iz srednjeg vijeka. Imendani potječu iz popisa blagdana koji se slave kao sjećanje na svece i mučenike Katoličke crkve.

Uvečer 27. rujna uputili smo se na put ka Podmilačju našemu fra Vinku Jelusiću čestitati imendan. Vani ispred crkve zatekli smo društvo a kuhao se čobanac koji je pripremao Miran uz asistenciju fra Zoke. Bili su tu fra Vinkovi župljani, prijatelji, svećenici, časne sestre, skupina mladih. Čobanac je dobio prolaznu ocjenu i tražio se tanjur više. Trpeza puna, vino dobro a gosti raspoloženi. Sav taj ugođaj fra Vinko je uljepšao pjesmom. Nažalost mi smo se morali ranije vrstiti, a fra Vinko nas je ispratio s pjesmom i gitarom. Vjerujemo da je slavlje

nastavljeno. Mi slavljeniku želimo da još mnogo, mnogo godina slavi i

da se ovako s ljudima druži.

Viki

Proslava Sv. Franje Asiškog u Vrbanjcima 2010.

Mnoge župne, podružne i samostanske crkve u Bosni i Hercegovini posvećene su sv. Franji Asiškom. S jedne strane to se događa zbog višestoljetne nazočnosti franjevac u Bosni i Hercegovini (preko 7 stoljeća) a s druge strane zbog same osobe sv. Franje.

Tako je u ovome dijelu Bosne župa Vrbanjci posvećena Sv. Franji Asiškom.

Blagdan svetoga Franje slavi se 4. listopada. Međutim, da bi što veći broj župljana župe Vrbanjci, posebice onih koji su zbog rata morali napustiti svoje domove, mogao sudjelovati u proslavi blagdana, sama proslava je bila u nedjelju 3. listopada. Za proslavu smo se pripremali i trodnevicom u župnoj crkvi u Vrbanjcima. Prvi dan trodnevice misu je imao fra Pero Karajica, drugi Fra Marko Bandalo a treći vlč. Ilija Piličić. Trećega dana, uoči same svetkovine imali smo i obred preminuća sv. Franje. Nedjelja, 3. listopada bio je divan dan. Taj dan bili su izbori u Bosni i Hercegovini. U župnu crkvu u Vrbanjcima slilo se dosta svijeta, većim dijelom župljana Vrbanjaca i Kotor Varoša te poneki Sokoljak. Autobusom je došla jedna skupina iz Požeške kotline zajedno s gospođom

Katicom Pavlović i Markom Šiprom. Svetu misu u 11.00 predvodio je fra Ivo Tadić, župnik iz Okučana. Kroz sv. misu i propovijed nije nas vodio Franjinim životopisom već načinom njegova prihvatanja poziva – razmišljanje, molitva i potpuno otvaranje Duhu Svetom. Ni jednu važnu životnu odluku ne bismo trebali donositi sami ni na brzinu nego uz punu suradnju Duha Svetoga.

Nakon sv. mise svi su pozvani da ostanu i okrijepe se na ručku koji

su pripremili domaćini.

Petar Petrović i Markan Piličić od sebe su pripremili čobanac, fratri su donijeli rakije i vina, bilo je tu osvježavajućih pića kao i dovoljno prasetine. Za ručak su još darovali N.N. 50 eura, Stipo Martinković 100 eura, Domagoj Marić Mate 200 KM.

Nakon istinu lijepoga i od Boga darovanoga dana razišli smo se u lijepom raspoloženju. Još bi bilo ljepše da nas je toga dana više.

fra Anto Šimunović

Nadareni Mateo Kovačić

Jedan četrnaestogodišnjak, još uvijek član kadetske momčadi, postao je meta Halilhodžićevog interesa. Riječ je o Mateu Kovačiću, kojega je Zdravko Mamić kao trinaestogodišnjaka doveo u Maksimir i cijelu obitelj iz Linza preselio u Zagreb.

Izuzetno nadaren, taj mladić, čiji su korijeni iz Kotor Varoša, očekivao je znanjem i maštovitosti, tako da su se za njega već u najranijoj mladosti zainteresirali

Ajax i Juventus, ali su dobili odbijenice jer je otac Stipo želio samo u Zagreb.

Mateu Kovačiću je u razvoju zaustavila teška ozljeda, ali sada je potpuno izliječen i za očekivati je da će ga "Vaha" Halilhodžić testirati na nekim prijateljskim natjecanjima. No, kako je još kadet, treba biti oprezan, jer unatoč nadarenosti Mateo Kovačić ulazi u najopasnije godine, kada talenti nestaju ili se

definitivno formiraju u istinske zvijezde. Uzor mu je Luka Modrić, iako je njegov put sličniji putu Zvonimira Bobana čiji je otac ostavio sve u Imotskom kako bi sinu omogućio pravi nogometni razvoj.

Slično je učinio i Stipo Kovačić, koji je ostavio siguran posao u jednoj urednoj zemlji, kakva je Austrija, i svog wunderkinda odveo u Dinamo!

Preuzeto: Jutarnji list, Hr

Župa Kotor Varoš

Zabrđe

Župnik fra Anto Kolarević opisao je 1884. Zabrđe na ovaj način: "Od Bašćine preko potoka Svinjare, pravcem sjeverozapadnim u daljini od pola sata, na bregu leži katoličko selo Zabrđe sa 37 kućah // 262 duše. Zabrđe je od župnog stana 1 sat daleko. Svinjara potok izvire ispod planine Skata-vice te vijugajući pravcem jugo-zapada salijeva se kod Podbrda u potok Kobaš". U "grobilje Zabrđsko", koje u svom izvješću 1892. godine spominje župnik fra Franjo Omrčević, nekada su se i Podbrci pokopavali. Danas se u njemu uzdiže dosta lijepa kapela.

I Zabrđe je stradalo u vrijeme drugog svjetskog rata. Izgubilo je 24 muškarca u cvijetu mladosti i punini snage. U poratnom razdoblju iz ovog sela iselilo se 37 katoličkih obitelji.

To su:

BANDALA Luke (Banovići)

BATLJANA Ive (Osijek)

GRGIĆA Marka (Kutjevo)

JOSIPOVIĆA Jure (Vrpolje),
Marka (Kaptol kod Slav. Požege)
Martina (Matulje), Petra (Vrpolje)
i Stipe (Đakovo)

KAVEDŽIJE Martina (Sl. Požege)

MARKOVIĆA Ive (Mežice)

OVADA Petra (Osijek)

PUŠKARIĆA Jure (Osijek)

ŠIMUNOVIĆA Ilije (Osijek)
Ive (Debeljaci), Marka (Bjelovar),
Petra (Osijek), Ratka (Maribor) i
Stipe (Đakovo)

TOPALOVIĆA Stipe (Vrpolje)

ZEBE Mate, Stipe i Svetislava
(Slavonska Požega)

ZORKIĆA Joz (Debeljaci)

U Kanadu su se odselile obitelji JOSIPOVIĆ Ante, Ivana, Josipa i Petra, ŠIMUNOVIĆ Marka, TOPALOVIĆ Ante, Luke i Petra te ZEBE Nike. Godine 1886. na privremenom radu u Zapadnoj Njemačkoj nalazilo se 40, a u Austriji 25 zabrdaca, od kojih su neki bili s obiteljima.

Iste godine u Zabrđu su bile 195 katoličkih obitelji.

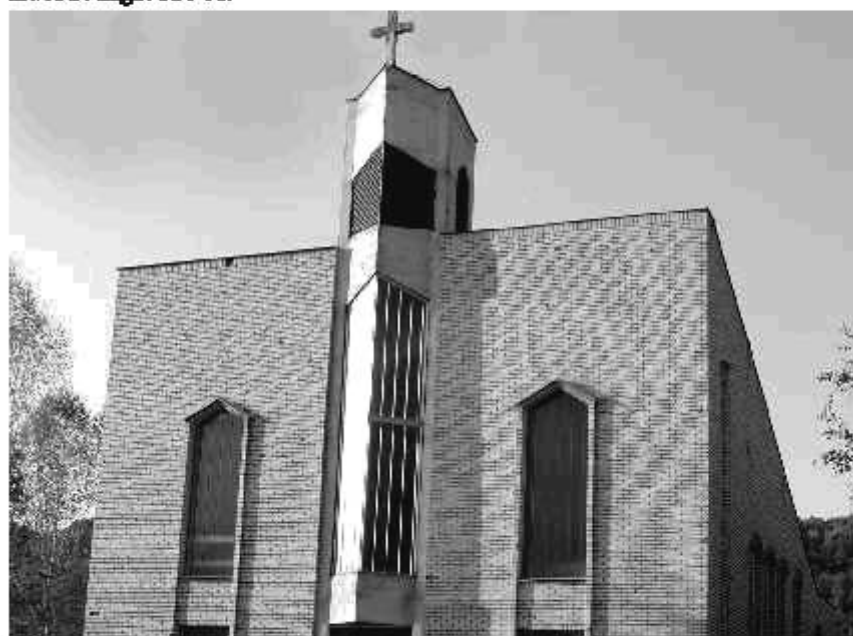
To su:

Antunović (1), Bandalo (3), Barbarić (3), Batljan (2), Bilanović (1), Bujdo (1), Grgić (10), Josipović (26), Jurić (1), Kavedžija (11), Kljajić (1), Kovačić (3), Kuzek (5), Lučić (2), Marković (4), Mandić (1), Miškić (2), Oršulić (2), Petrušić (7), Puškarić (5), Šimunović (29), Topalović (46), Vidić (1), Vidović (6), Zeba (29) i Zorkić (3).

Statistički tabelarni pregled za Zabrđe izgledao bi:

GODINA	DOMAĆIN.	VJERNICI
1744	10	114
1855	27	200
1863	28	299
1877	31	250
1880	-	254
1883	-	230
1884	37	262
1885	-	226
1891	-	256
1894	32	252
1899	-	265
1910	39	272
1935	-	398
1960	-	522
1965	195	-

Premda su ovi podaci kao i podaci za druga navedena sela, ne mogu uzeti kao sasvim pouzdani, ipak oni ukazuju dosta dobro na njihovu tešku i burnu prošlost. U potpunijoj statističkoj analizi i dopuni otkrili bismo sigurno još mnoge nepoznanice značajne za kotorovaroško područje uopće i pojedina sela napose.

S. Kovačić, Katolici u kotorovaroškom kraju, Sviralo riječi, Samcevo, 1989., str. 126-127

Razgovarali smo sa fra Ivom Tadićem

Fra Ivo Tadić rođen 8.9. 1971. godine u Jaklićima općina Prozor-Rama (Bosna i Hercegovina). Osnovnu školu pohađao je u rodnom mjestu. Po završetku osnovne škole s obitelji se seli u Zaprešić kod Zagreba. Godine 1986. upisuje Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom kod Sarajeva, gdje i maturira 1990. Iste godine 15.7. oblači redovničko odijelo i time postaje član franjevačke provincije Bosne Srebrene i započinje novicijat u Sarajevu. Odslužuje vojni rok 1990/91. u Mostaru i ponovno se vraća u novicijat u Sarajevo.

Poslije novicijata upisuje se na franjevački teološki fakultet u Sarajevu, ali zbog ratnih okolnosti 1992. fakultet se seli u Samobor kod Zagreba i tu ostaje do 1997., kad se ponovno vraća u Sarajevo, gdje je i diplomirao 18.3.1998. godine. Za svećenika je zaređen u Sarajevskoj katedrali

29.6.1998. godine. Svećeničko djelovanje je započeo kao kapelan i vjeroučitelj u Tuzli od 1998. do 2000., a poslije toga u Busovači od 2000. do 2001. odakle ga uprava Provincije šalje u Australiju u Wollongong kako bi zamijenio tamošnje upravitelja misije fra Dragu Prgometa. Od 2002. do 2008. godine vrši dužnost upravitelja Hrvatskog katoličkog centra Wollongong., a 2009. godine dolazi u Okučane za župnog vikara a nakon toga biva imenovan za župnika.

Bili ste u HKM u Australiji, sada ste u Okučanima tj. u Hrvatskoj. Možete li napraviti paralelu vjernika, ljudi, ponašanja, molitve u tim župama?

Ima dosta zajedničkih crta između Australije i Okučana. Za Australiju svi znamo da su tamo ljudi išli ne svojom voljom već zbog tadašnjeg sustava, bilo zbog političkih ili ekonomskih

razloga. Mali je postotak ljudi koji je želio doći u Australiju. Samo da naglasim da se u Australiji radi o Hrvatima katolicima. Ako sada usporedim Okučane i Hrvate katolike s kojima živim i radim isto tako nisu došli svojom voljom nego zato što su morali. Samo da čitatelje podsjetim da je do rata u Okučanima živjelo 95% pravoslavaca, da je bilo 2 do 3 % katolika.

Nije postojala katolička župa u Okučanima nego samo filijalna crkva koja je pripadala župi Gornji Bogićevci. Od tadašnjeg Biskupijskog stola dana je na upravljanje Bosni Srebrenoj na određeni broj godina. Bosna Srebrena je 1984. godine kupila jednu obiteljsku kuću u Okučanima, u dogovoru sa zagrebačkom nadbiskupijom, kako bi se tu nastanio fratar koji bi pokušao pastorizirati katolike koji dolaze iz Bosne. Župa Okučani osnovana je 1987. godine i odjeljenja od G. Bogićevaca. Rat koji se dogodio učinio je svoje pa su crkva, kapela u G. Bogićevcima potpuno uništeni, katolici kojih je bilo protjerani su. Ostalo je samo nekoliko obitelji.

Poslije oslobođenja tj. Bljeska pravoslavni svijet napušta ova područja (1995.) a poslije Oluje katolici iz područja Banje Luke i okolice bivaju protjerani te se uglavnom zadržavaju na ovom napuštenom području. Dosta katolika iz Vojvodine-Srbije dolazi u Okučane. Ljudi koji dolaze iz hrvatskog podnavlja, posavine vidjeli su da se mogu privremeno tu

smjestiti i osigurati svoju obitelj dok ne vide što i kako dalje.

Kao što svi znamo povratka nije bilo i ljudi ostaju tu živjeti. Došli su privremeno a izgleda da su ostali za stalno. Usporedo sa Australijom većina našeg svijeta je otišla privremeno u Australiju s namjerom da se vrati. Eto već imam jednu zajedničku crtu vjernika ovog područja i Australije: žive na jednom mjestu a srca su im vezana za rodna mjesta. Sadašnja situacija u Okučanima je da sada ima 90% katolika, 7 do 8% pravoslavaca i ostalih. U radu s ljudima u Australiji mogao sam vidjeti da su ponijeli ono svoje odakle su došli a ima ih iz svih dijelova BiH. U Okučanima također se zamijeti da su ljudi ponijeli ono svoje odakle dolaze (vjernici došli iz 131 župe) možemo vidjeti odgoj i ponašanje a to se može vidjeti u svakodnevnom životu i radu tih ljudi. U molitvama kako ovdje tako i u Australiji vjernici časte svece i molitve kao i u svom mjestu, ali

kako vrijeme nosi u Australiji se nakon više desetljeća stvorio ambijent da je Australija domovina i da su HKM njihove župe, a i Okučani vjernici pokušavaju prihvatiti kao svoju župu. Ljudi i vjernici iz Okučana neće zaboraviti svoja mjesta kao i vjernici iz Australije. Svećeniku koji radi u takvoj župi je veoma teško raditi ali također se može i obogatiti upoznavajući druge običaje. To može biti, ako se pravo usmjeri i ako jedni druge prihvate, veliko bogatstvo jedne župe i jednog mjesta. Ako se ostane na podjclama može i negativno utjecati. Hvala Bogu naš vjernički narod prihvaća jedni druge a zašto treba i malo vremena, tako su se u Australiji, Bogu hvala, stvorile lijepe Katoličke misije i nadam se da će jednog dana i Okučani biti jedna lijepa katolička župa.

Napomenuo bih da je u Okučanima gdje je bila kapelica koja je u ratu srušena sagrađena lijepa i velika crkva i drago mi je

dok sam boravio u Australiji da sam sudjelovao s Hrvatima Australije i prikupljao pomoć za gradnju crkve prilikom dolaska tadašnjeg Okučanskog župnika u Australiju. I to je jedna poveznica Australije i Okučana.

Sve je više ljudi potrebni milostinje. Kako kad vas u župi postupaju s potrebitima kojih je iz dana u dan sve više?

U našem društvu gdje živimo u Hrvatskoj često sebi postavljam pitanje jeli stvarno potrebna milostinja. Situacija u BiH je malo drugačija. Sljedeća nedjelja je misijska nedjelja a prije tri dana je kod mene navratio misionar fra Ilija Barišić koji je na misiji u Kongu gdje sam prije 2 godine i sam bio. Kada sam vidio tamo situaciju shvatio sam da bismo tu mogli govoriti o milostinji i ljudima kojima se treba i mora pomoći. Opet, vratimo se na naša područja i probleme. Okučani su jedna specifična sredina, naša-lostima ih još nekoliko u Hrvatskoj gdje su došli ljudi s onim što se mogli ponijeti u rukama. Dakle, mislim na prognanike poslije i tijekom rata tako da je ljudima tada stvarno trebala pomoć. Država Hrvatska je pomogla. Opet se vraćam na Australiju i ljude koji su odavde išli isto tako s vrećama u ruci. Država Australija im je pomogla kao i ovima, ali za razliku od Hrvatske, u Australiji poslije nužne pomoći država je ljudima osigurala posao, radno mjesto da sami mogu zaraditi, dakle, dana im je mogućnost da žive od svog rada. Hrvatska je doduše pomagala ljudima kada

im je bilo najpotrebnije, ali nije im osigurala da mogu sami živjeti jer u ovo vrijeme krize i recesije i oni koji znaju raditi i koji to hoće ostaju bez posla. Zbog sveg ovog u Okučanima ima velik broj ljudi kojima je potrebna pomoć. Znamo da je naš narod i u BiH i u Hrvatskoj radišan narod, da želi raditi i znaju se i mogu snaći. Imamo veliki broj ljudi koji su poslije rata ostali bez igrice ičega, ali su se u mjestima gdje im je ponuđen posao snašli i lijepo žive. Nažalost u Okučanima osim socijalne pomoći nije puno ponuđeno da sami za sebi zarade tako i da nakon 15 godina dolaska u Okučane imamo određeni obitelji koje nisu riješile stambeno pitanje, žive u tuđim kućama. Uz to je i velik broj bolesnih i starih osoba tako da uvijek ima ljudi koji traže pomoć i to onu najosnovniju. Budući da župa financijski nije jaka, nemamo još ni župni ured nismo u velikoj mogućnosti pomoći ljudima. Pomažemo koliko možemo u suradnji sa Caritasom Požeške biskupije.

Predvodili ste misno slavlje za sv. Franje u Vrbanjima? Što kaže-te?

Prvo bi se zahvalio fra Anti koji me pozvao da predvodim ovo misno slavlje i drago mi je što sam nešto novo doživio. Poznajem dosta ljudi iz ovog kraja sa školovanja a imam i obitelji koje su iz ovog kraja, ali ne poznajem dovoljno sam kraj, povijest Kotor Varoša i što je bio Kotor Varoš prije. U razgovoru s fra Antom i fra Markom upoznao sam malo bolje situaciju o župi

Vrbanjci i samo mogu reći da, nakon svega što su ti ljudi proživjeli i što uvijek proživljavaju, sam pozitivno iznenađen. Poslije mise na ljudima se moglo vidjeti zadovoljstvo, volja za životom, želja za praštanjem za svim što im je nanoseno, da žele graditi sa svojom obitelji bolju budućnost i za svoje mjesto odakle potiču dakle Kotor Varoš, a uvjeren sam da su u mjestu gdje su otišli i naselili se donijeli dosta pozitivnog.

Žalite li za Australijom?

Ovo pitanje mi je često postavljano, jednostavno ne znam što bih odgovorio. Često znam ponavljati da za mnoge Hrvate katolike u Australiji je dobro a u

domovini kod kuće je lijepo, a ja kao fratar svećenik rekao bih uvijek prihvaćam ono što mi pretpostavljeni daju.

Kad sam išao u Australiju mnogi su govorili što ću tamo a isto tako kad sam se vraćao mnogi su govorili zašto se vraćam, nije to dobro, a ja jednostavno niti sam se pokajao niti žalim što sam otišao u Australiju niti se kajem niti žalim što sam se vratio iz Australije. Nije bitno gdje živiš i radiš nego s kim živiš i radiš. U Australiji sam radio i surađivao s dobrim ljudima a isto kao i sada u Okučanima imam dobru suradnju s ljudima. Samo mogu zahvaliti dragom Bogu na daru da sam upoznao sva ta mjesta i ljude koje sam susreo.

Koliko su mladi kod Vas a župi aktivni? U smislu koliko su

dostupni za ideje i koliko ih mogu sami provoditi u djela?

Ne bih imao puno toga reći, jer sa sadašnjom situacijom s mladima nisam zadovoljan. Ne da krivim mlade jer mladi su uvijek spremni za suradnju i pomoć ako se zna doći do njih i nešto im ponuditi. Dosadašnja moja suradnja s mladima pozitivna je ali nije kakva bi trebala biti i kolika bi trebala biti. U Okučanima imamo velik broj mladih i to je župa gdje ima puno djece i mladih ali nisu uključeni u život i rad župe što mogu reći odgovornošću roditelja i pastoralnih radnika. Zadnju godinu osjeti se nekakav napredak ali ne dostatno kao što je u nekim župama u BiH u kojima su mladi uključeni. Nadam se da će u ovoj župi, glede tog pitanja, biti bolja situacija.

Nešto za kraj.

Budući da potičem iz BiH iz provincije Bosne Srebrene zadnjih deset godina sam van matične domovine – provincije. Diljem svijeta Australije, Amerike, Kanade, Europe susreo sam mnoge naše vjernike Hrvate katolike. Vidio sam da su zadržali svoje iako su daleko i da vole svoju domovinu i rado bi se vratili ali uvijek postoji "ali". Želio bih kao čovjek i fratar da jednog dana ne bude "ali" i da mnogi ispune svoje želje i dođu u svoja rodna mjesta da imaju mogućnost oni ili njihova djeca izbora života gdje će živjeti: u Australiji, Americi, Kanadi, Hrvatskoj, BiH, ali svugdje pod istim uvjetima.

Razgovarala Viki

Kapitul "na rogožinama" bosanskih franjevacu

Bosanski franjevci svake godine 14. rujna, na blagdan Uzvišenja sv. Križa, zaštitnika Provincije Bosne Srebrene, održavaju svoj godišnji susret - kapitul "na rogožinama", u jednoj od svojih župa. Ove godine bilo je to u župi Suho Polje na kupreškoj visoravni. Pozdrav i dobrodošlicu izrazio im je župnik fra Kazimir Dolić koji ih je srdačno ugostio. U prijedpodnevnim satima oko sto pedeset franjevacu saslušalo je izvješća provincijala i pojedinih članova uprave. Provincijal fra Lovro Gavran izvijestio ih je o općem stanju Provincije. Rekao je, uz ostalo, da Bosna Srebrna ima 307 svećano zavjetovane braće, od čega je 286 svećenika, 5 braće laika i 16 bogoslova. Uz to ima 43 sjemeništara, 5 postulanata, 9 novaka i 43 bogoslova.

Na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu studiraju i 42 vanjska studenta i studentice, a u Visokom u vanjskoj gimnaziji je 79 đaka, od kojih njih 54 stanuje u fratarskom konviktu. Franjevački studentski

dom na Kovačičima u Sarajevu je uvijek popunjen, u njemu je 112 studenata i studentica. Uprava Bosne Srebrene, koja je sada smještena u Samostanu sv. Križa na Kovačičima, odlučila je i stari provincijalat pretvoriti u podružnicu studentskog doma. Provincija ima dva đakona.

U Đakovici na Kosovu 19. rujna bit će ređen i treći đakon, Albanac fra Aleksandër Tamushi. Provincijal Gavran je izrazio osobitu radost i zadovoljstvo što će 18. rujna u banjalučkoj katedrali biti biskupsko ređenje bosanskog franjevca fra Marka Semrena za pomoćnog banjalučkog biskupa. Vikar Provincije fra Marijan Karaula govorio je o obilježavanju provincijskih obljetnica, a ekonom Provincije fra Mirko Majdandžić o ekonomiji i ekonomskom poslovanju. Definitor fra Mato Topić svoje izlaganje naslovio je riječima: "Križa među nositeljima dara Evanđelja: *Izazov za zajednicu ili zabrinutost pojedinaca*".

U izlaganju je istaknuo pastoralni program za promicanje duhovnih zvanja, evangelizaciju mladih i misijsko djelovanje. Definitor fra Pero Vrebac govorio je o duhovnosti i formaciji i nekim izazovima u svezi s tim.

Svećano podnevno koncelebrirano euharistijsko slavlje predvodio je provincijal fra Lovro Gavran. Tom prigodom u njegove ruke jedanaestorica mlade braće bogoslova položili su svoje svećane ili vječne zavjete: fra Ivica Korčanin iz Kiseljaka, fra Željko Nikolić iz Tuzle, fra Jurica Periša iz Livna, rođena braća blizanci fra Nikica i fra Ivica Tomas iz Osove, fra Ivica Matišić iz Uakoplja, fra Marijan Oršolić iz Toliše, fra Stjepan Pavličević iz župe Rama-Ščit, fra Robert Šlišković iz Kreševa, fra Miroslav Jonjić iz Ovčareva i fra Nikola Kozina iz Viteza. Obredu zavjetovanja nazočila je i rodbina zavjetovanih. Liturgijsko pjevanje predvodilo je četvero mladih vokalno-tamburaškog sastava iz Fojnice pod ravnanjem fra Mirka Majdandžića.

Nakon zajedničkog objeda i kraćeg odmora braća su razgovarala o aktualnim i važnim temama i pitanjima. Potom su se razišli u svoje župe i samostane.

(Kapituli "na rogožinama" potječu iz vremena sv. Franje kada su se njegova braća u velikom broju okupljala na sastanke, noseći sa sobom tanke ležajevu od rogožine na kojima su sjedili ili spavali i s njima se pokrivali).

Suho Polje, 14. rujna 2010.
Stipo Marčinković

Građevinski radovi

Zadnji dan u rujnu mjesecu održan je čitav niz sastanaka u prostorijama župnog ureda u Podmilačju vezanih uz gradnju nove crkve i župne kuće u Podmilačju kao i oko gradnje pothodnika tj. pastoralnog centra koji se nalazi između mosta nove i stare ceste. Naime nije to nešto novo u Podmilačju. Svaki mjesec barem jednom glavni projektant Marko Mušić sa svojim suradnicima dođe i tada običemo zajedno gradilišta i razgovaramo o urađenom ali i o onome što treba uraditi.

Odmah ujutro obišli smo zajedno gradilište na pothodniku i gđin Mušić je izrazio zadovoljstvo viđenim i urađenim. Iza toga uz jutarnju kavu razgovarali smo sa predstavnicima firme Civić iz Cazina. Naime preko firme Komotin iz Jajca došli smo do firme Civić i dogovorili radove na pokrivanju crkve koji su počeli 4. 10. ove godine. Prvo je potrebno bakrom pokriti crkvu, a onda dolaze radovi na

postavljanju kaljenog stakla na dio krova koji je za to predviđen, kao i na ostalim dijelovima na crkvi i župnoj kući. Još uvijek smo u pregovorima sa firmom Kristal iz Viteza za staklarske radove. Predstavnici Kristala su također bili na sastanku jer ima mnogo detalja koje treba uskladiti.

Komotin izvodi građevinske radove na pothodniku. Do sada izbetonirana je trećina ploče i

nadamo se da će nam vrijeme dopustiti daljnje radove. Razgovarali smo i o uređenju trga sv. Ive oko male zavjetne crkve kao i ispovjedaonice. Nadamo se da ćemo i te radove početi, ako Bog da, na proljeće.

Za koji dan nastavljamo sa nanošenjem zaštitne boje „Sike“ na lamele tornja. Izvođenjem tih radova završavamo sa radovima na zvoniku.

Miran

Uočenica sv. Franje

Već je postalo tradicionalno da se na uočenicu sv. Franje u jajačkom kraju okupi na večernjoj sv. Misi Frama iz Jajca i Podmilačja. Tako je bilo i ove godine. Sv. Misa je bila u samostanskoj crkvi u Jajcu s početkom u 18 sati, a je predvodio ju je fra Mato Topić, definitor i asistent Frame i FSR-a naše provincije Bosne Srebrne, uz koncelebraciju svećenika jajačkoga kraja. Kao koncelebrant prisustvovao je i vlč. Josip Jerković, župnik iz Mrkonjić grada inače dugogodišnji član FSR-a. U poprilično popunjenoj

crkvi bilo je lijepo vidjeti mlađe framaše kako zajedno sa fratrima i časnim sestrama mole večernju molitvu na početku sv. Mise pobožno sudjelujući, pogotovo prilikom davanja obećanja. Sv. Misi prisustvovali su i članovi FSR-a, a 4 gospođe iz župe Jajce su primljene u FSR.

Fra Mato je u propovijedi govorio o životu sv. Franje, ali i naglasio je važnost Frame i FSR-a u našim župskim zajednicama, pogotovo kako bi oni koji su bili u Frami trebali postati članovima FSR-a.

Liturgijsko pjevanje osmislili

su i predvodili pjevači i svirači iz obje Frame na čelu s fra Vinkom Jelušićem.

Na kraju sv. Mise gvardijan fra Niko Petonjić pozdravio je svećenike, časne sestre, članove Frame i FSR-a kao i sav puk zaželjevši sretnu svetkovinu sv. Franje. Na kraju iza gvardijanovog pozdrava bio je igrokaz o sv. Franji koji su izveli framaši iz Podmilačja zajedno sa časnom sestrom Nikolinom Pejić.

Nakon sv. Mise nastavljeno je druženje s framašima uz dobar grill i pjesmu u kripti nove crkve.

Miran

Ponovno u svom kraju

Opet sam na starom mjestu... Opet promatram to silno mnoštvo. Što taj svijet toliko privlači u ovo mjesto? Popneš se na brdo, vidiš samo šum, hrda, porušene kuće, sve zaraslo... Samo jedna zgrada s tornjem još se bori da sačuva svoju privlačnost. A unutar sebe krije jednu dragocjenost kojoj hrle toliki. Neki iz blizine neki iz daljine sa nezaboravnom prošlošću i nezaboravnim običajima. Neki kažu da su došli jučer i razapeli sebi i obitelji šator, drugi su krenuli pješice iz Podmilačja, a neki iz Čaršije. Nema tu boli, nema grimasa ili mrzovoljnog lica zbog nekog ubodenog kamena ili trna. Sve samo osmijesi i

podignute ruke pozdrava mnogima. Gledam ovaj svijet i ponekad se čudim, kao da nikada nisu otišli odatle, svi se rukuju, svi se pozdravljaju, grle, ljube. Pa koja je to sila koja nije uspjela ove ljude razdvojiti? Sigurno sila iz ove crkve, sigurno je to Gospa sa Sokolina. Svi se polako kreću da dođu do Gospe, da izvrše zavjetni hod oko kipa i crkve, a opet ne mogu proći a da ne porazgovaraju gotovo sa svima: neki su prijatelji iz školakih klupa, a drugi iz mladenačkih, pa i starijih dana. Misa počinje, ali teško se strpjeti jer toliko poželimo s mnogima popričati... Znamo vrijeme će brzo proći, možda muneću svereći...

Slavlje kao slavlje, sve dostojno i s velikom molitvom i pjesmom. Kako se slavlje primicalo kraju polako mnogi jedan za drugim s osmijehom i u razgovoru napuštaju ovaj lijepi kraj. Ostade u zraku neki miris, ostade neki žamor i toliko pomiješanih riječi... Ostadoše pjesme i molitve Gospi... A Ona, ostade u ovom zelenom kraju, ostade u ovim sokoljskim proplancima, ostade opet sama čekajući blagdan kada joj hrle mnogi... Znam da će mnoge pratiti svojim blagoslovom i zaštitom, ali znam i da će nas sve čekati u majčinakom zagrljaju...

Mag. Dragan Millsic

Mladi u novim pobjedama

Mnogo truda i ljubavi se treba uložiti u rast jednog mladog života. No, svaki čovjek, pa tako i mladi, mora proći strm put koji ponekad nije lak; mora proći "borbu" za biti nešto. Mladi se danas susreću s raznim poteškoćama. Mladi čovjek treba znati što želi, imati svoj cilj u budućnosti. Danas često čujemo da mladi ljudi kod nas uopće nemaju perspektive pa takvi komentari naravno da deprimiraju mlade posebice kad se nađu u problemima koje nam život nosi.

Društvo u kome živimo malo mladima olakšava životni put. Često se nađu u nedoumici što dalje poslije završene srednje škole, studirati ili otići što dalje odatle u potrazi za dobrim poslom. A dobar posao gdje se to može naći danas?

Odlični učenici i kad upisuju studije pitaju se hoće li uspjeti ostvariti pravo na stipendiju. Mnogo nedoumica, a rješenja malo.

I tako prodoše godine. Oni "malih" postadoše veliki. Veliki ali s puno pitanja što i gdje dalje, upisati što, kako platiti studij, kupiti knjige, hoće li se uspjeti dobiti stipendija i još mnogo toga.

Pričam o našim mladima Sonji i Igoru Verić, Goranu Antunoviću i Robertu Tomiću. Naši ministri, čitači, volonteri, pjevači i mnogo toga drugoga. Završili srednju školu, odlični učenici i nadamo se i vjerujemo da će biti dobri studenti. Sonja i Igor ostaju studirati u Banjoj Luci, Goran odlazi malo dalje do Mostara, a Robert studira u Grazu.

Naše misli i želje usmjerene su u želju da odrastu u ljude novog, boljeg vremena, vremena kojem će dati pečat ljubavi, razumijevanja, ljudske solidarnosti, tolerantnosti. Ponosni smo na njih i s istinskim osjećanjima želimo pronesiti dobar glas o njima, radovati se

svakom njihovom daljnjem uspjehu u školi i stečenoj diplomu.

Želimo da ih Božji blagoslov prati na njihovu putu, da budu uspješni i vrijedni studenti, dobri ljudi i dobri vjernici. Nadamo se da će uspjeti dobiti i stipendije jer financijska potpora studentu - daku je dobro došla, a pogotovo danas u ovakva vremena.

MH

Imena i imendani

Brigita – korijenima imena Brigita bavili su se mnogi jezikoslovci i, kao što biva, ne slažu se u zaključcima. Po jednim dolazi od keltske riječi bryd – uzvišina, uzbrdica, po drugima to je keltska, odnosno irska riječ brigh koja znači moć, sila, snaga, jakost, krepost. Nijemci kažu da je to starovisokonjemačka riječ i znači krasna, sjajna, znamenita, blistava. Svakako je važno uočiti da samo ime ima dvije inačice: Brigita i Birgita. Drugi oblik raširen je napose u Švedskoj, ali i u Njemačkoj. Danci kažu Birte, Englezi i Škoti Brides. A u hrvatskom području pojavljuju se kao Brigita (katkad Birgita), zatim u inačicama Biga, Briga, Gita, Ita.

Jedna sveta Brigita (Brida) zaštitnica je Iraca. Živjela je u 6. stoljeću, umrla 1. veljače 523. pa je taj nadnevak i njezin kalendarski spomen. Brojne su njezine crkve u Irskoj, vrlo je čalkovna. Zovu je i "Iraka Marija", jer je brojni njezini biografi zasnoano opisuju kao osobu po svetosti najbližnju Mariji, Majci Isusovoj! Osim ove Brigite, kažu, Iraci imaju još 25 svojih zemljakinja – svetica istog imena! Irsku inačicu zovu "otokom svetica".

Još je jedna sveta Brigita slavna. Zapanjuju i nejasniji podaci o njoj. Švedanka je i zadivljuju raznoliki pothvati brojna putovanja te žene – prije sedam stoljeća. Djelovanje joj je povezano i s poviješću njezine domovine pa povjesnici kažu da je "najveća žena koju je rodila Švedanka". Rođena je 1302. u Finstadu kod Uppsale. Udala se vrlo mlada (1316.) za Ulfa Gudmarssona, bogata i ozbiljna čovjeka, kojemu je rodila osmoro djece. Prihode je trošila na pomaganje siromaha, posluživanje bolesnika, gradnju bolnica, škola, samostana i crkava. Bila je učena, voljela je knjige i rasprave sa znanstvenicima o svim životnim pitanjima. I na samome dvoru kralja Magnusa II. Erlekena slušala se njezina riječ (bila je u rodu s kraljevskom kućom). Još više od svjetovnih zaokupljala su je duhovna pitanja i teme.

Osnovala je redovničku družbu Presvetog Otkupitelja u Wadstemi. Muž joj se, teško oboljevši, povukao u cistercijski samostan u Alvastri te 1344. godine umro. Brigita 1349. polazi na hodočašće u Rim i ostaje u Italiji do smrti. Velika joj je suradnica bila kćer Karin, koja je pod imenom Katarina Švedaka također proglašena svetom i ima

spomendan 24. ožujka. Brigita je mnogo putovala po europskim kraljevskim dvorovima i posjetila mnoga hodočašnička mjesta u Svetoj zemlji, te u Španjolskoj i u Italiji. Veliku je popularnost (odobravanja i poricanja) stekla opisima svojih viđenja, koji su tada sa švedskog prevedeni na latinski i kružili Europom. U njima je predviđala mnoge događaje u Švedskoj, u drugim europskim zemljama i u Crkvi. U svojem političkom djelovanju vrlo se odlučno zauzimala za slogu među društvenim staležima, za mir među narodima te za pomirenje između pape i cara. Neustrašivo im je iznosila istinu. I zbog toga je doživljavala mnoge neugodnosti. Iscrpljena je umrla u Rimu 23. srpnja 1373. To joj je i datum spomendana u kalendaru. I danas je u Švedskoj štiju kao narodni svetici, podjednako katolici i protestanti. Prikazuju je s hodočašničkim štapirom i štapirom ili kako piše, s perom u ruci; također i kao redovnicu s jeruzalemskim križem, odnosno kako u viđenju kleči pred križem. Zaštitnica je hodočasnika i dobre (krišćanski pripravne) smrti.

Bruno – je izvorom njemačko ime. Dolazi, kažu, od starovisokonjemačke riječi brumi i znači oklop ili još vjerojatnije od riječi brun – smeđ, tamnoplav. Neki u imenu slute njemačku riječ Bar (medvjed). U nas uz oblik Bruno ponegdje dolazi i Brunko, a u ženskom rodu Bruna, Brunka, Brunka, Brunica, Brunela (umanjenica prema talijanskom).

Nekoliko je svetaca s ovim imenom, ali je najpoznatiji Bruno, utemeljitelj Kartuzijanskog reda, u kalendaru 6. listopada. Svoj strogi red osnovao je godine 1084. u divljim francuskim bрдima područja Chartreuse (latinski Chartusia). Onda se njegovi redovnici zovu kartuzijanci, a svaki samostan Kartuzija. Geslo im je "Stat crux dum volvitur orbis" – "Križ stoji dok se svijet mijenja". Kartuzijanci čuvaju strogu šutnju i vježbaju se u mnogolikom odricanju. Svaki od njih živi sam, u zasebnoj kućici (čeliji) i tu služi Bogu u molitvi, studiju i obrađivanju svoga vrta i voćnjaka. Zajedno su samo kod jednog dijela molitve, kod mise, kod nedjeljnog objeda i za kraćke tjedne šetnje. Pri suretu ipak ne prolaze mimo drugog šutke, nego se pozdravljaju karakterističnim pozdravom "Memento mori" – "Sjeti se da ćeš umrijeti" ili "Život je

prolazan". Nema najbliži njihov samostan nalazi se u Sloveniji (Pleterje kod Novog Mesta).

Sveti je Bruno rođen 1030. godine. Pohađao je školu u Kölnu, studirao u Reimu i Parizu. Vrativši se u Köln zaređen je za svećenika. Bio je dvadeset godina ugledni predavač teologije, filozofije te latinskog i grčkog jezika. Njegovoj ozbiljnosti nisu odgovarale raskoš, pokvarenost i gramljivost koje su zahvatile i crkvene uglednike. Ostavlja službu i i časti i ulazi u benediktinski samostan u Molemsu. I tu je našao previše popustljivosti i traženje lagodnosti pa godine 1080. sa šestoricom istomišljenika napušta samostan.

Blizu Grenobla, usred tih brda, podigli su jednostavnu drvenu kuću za molitvu i oko nje svakom čelijicu te započeli smiren život rada, razmišljanja, studija i trajne šutnje. Za najmanje potrebe "razgovarali" bi znakovima. Nedjeljom bi se sabrali na zajedničko bogoslužje. Od tih skromnih početaka malo-pomalo razvijala se nova redovnička pustinjačka zajednica s posebnim pravilima. Samostan se na Brunino zadovoljstvo proširivao novim članovima. Iznemada Bruno dobiva poziv od pape Urbana II. (njegova bivšeg učenika koji se zvao Odo von Chailion) da dođe u Rim. Papa je trebao mudra i pobožna savjetnika. Samo iz poslušnosti Bruno se odaziva i ostavlja svoju čeliju. Nije mu odgovarao ni bučni život papinskog dvora. Odbacuje papinu ponudu da ga imenuje nadbiskupom. Papa poštuje njegov odabir i Bruno se vraća pustinjačkom životu, osniva novu kartuziju u La Torre, pustom području Kalebrije. Sljedećih deset godina Bruno je poglavar, opat, novog samostana. Uz rad i molitvu piše knjige. Umro je 9. listopada 1101. Kad su nakon 400 godina otvorili njegov grob, tijelo mu je bilo posve očuvano. I sada leži u tadašnjoj crkvi. Svetim je proglašen 1623. Ikonografi ga prikazuju u bijeloj, dugoj redovničkoj odjeći, pritegnutoj o pojasi.

Svetac istog imena, Bruno iz Kölna, u kalendaru ima spomendan 11. listopada. Sin je njemačkog kralja Henrika I i kraljice Matilde, a rođen godine 925. Bio je vrlo aktivan na crkvenom i političkom području. Osobito se brinuo za odgoj puika i obrazovanje svećenika. Umro je godine 965.

Nastavit će se...

Pita: fra Juro Marčinković

Vi pitate, fra Juro odgovara

Slabosti srca i diabetes

Pitanje: Imam slabo srce ali se pojavio i povećani šećer u krvi. Znam da je to dosta opasno te Vas molim da mi kažete na što trebam osobito pripaziti? B. P. Perth.

Odgovor: Iskreno rečeno ako se diabetes ne drži u jednoj podnošljivoj razini onda je opasno za srce i obratno. Zato je nužno da pripazite na izmjenju tvari u tijelu i na optimalnu terapiju slabosti srca. Zato je osobito važno da Vi osim redovite kontrole visine šećera u krvi i krvnog tlaka strogo pazite na svoju težinu. Svaki dobiveni kg za Vas može biti vrlo opasno i trebate odmah potražiti liječnika. Preporučio bih Vam da svaki dan pripremite jedan avokado, onako kako sam opisao na ovoj stranici i da ga pojedete za doručak. Od njega se mršavi a srce ojača.

Ribe su zdrave i nužne u ishrani

Pitanje: Često spominjete da su ribe nužne za našu ishranu jer imaju dosta Omega3 masnih kiselina. Dobro bi bilo da nam navedete koje ribe imaju najviše Omega 3 masnih kiselina? Čitatelji iz Melbourne.

Odgovor: Koliko se ejećam ja sam često naveo najljepšije i najkorisnije ribe koje bi trebali jesti. Ovdje ću navesti još jednom one najvažnije. RIBE se moraju kupovati svježe i ne smiju biti pokvarene. Kod pravilne ishrane najbolje je da se dva puta u tjednu jede po 200 g mesa i dva puta tjedno po 200 g ribe. Najbolje

ribe za naš organizam su one koje imaju najviše Omega 3 masnih kiselina. Navodim, prema znanstvenim ispitivanjima, koliko koja riba ima Omega 3 kiselina. Na 100 g dolje navedene ribe sadrže slijedeću količinu miligrama (mg) Omega3 masnih kiselina: losos 1,8 mg, ardela 1,7 mg, sardina 1,4 mg, haringa (sled) 1,2 mg, skuša (lokarda) 1,0 mg, pastrva 1,0 mg, šaran 0,8 mg, tuna 0,7 mg, moraki losos 0,5 mg, bakalar 0,1 mg.

Dobra cirkulacija je važna za naše tijelo

Pitanje: Već više godina imam slabu cirkulaciju, osobito u nogama i rukama te su mi one hladne a ja izgledam blijeda. Što mi Vi savjetujete? Što je najbolje protiv blijedila i slabe cirkulacije? K. G. QLD.

Odgovor: Kod slabe cirkulacije su redovito sužene krvne žile i ne može krv normalno cirkulirati. Suženja krvnih žila mogu biti zbog kolesterola u krvi ili raznih zakrečenja krvnih žila. Blijedilo može biti znak da je u krvi manjak željeza. Da bi se popravio sadržaj željeza u krvi treba svaki dan popiti po 1 litru čaja od koprive a isto tako je dobro da se mlada kopriva pripravi kao prilog jelu. Cirkulacija se može pojačati uklanjanjem i smanjenjem

kolesterola u krvi, uklanjanjem naslaga i zakrečenja krvnih žila, tužiranjem naizmjenično toplom i hladnom vodom, mnogo svakodnevnog kretanja, šetnje, voženje bicikla, plivanje. Vrlo dobre rezultate je pokazao i ekstrakt od listova Ginkgo biloba. Tablete ili kapsule ginkgo biloba se mogu dobiti u ljekarnama.

Lijekovi za srce opterećuju kožu

Pitanje: Već duže vrijeme imam srčanih smetnji i zato uzimam propisane lijekove. U posljednje vrijeme osjećam svrbljenje u koži, crvenila i upale na koži. Je li to posljedica uzimanja lijekova i što mi Vi savjetujete? L. M. VIC.

Odgovor: Svaki lijek je u isto vrijeme i otrov. Neki imaju manja a drugi veća i opasna sporedna negativna djelovanja. Poznato je da lijekovi za srce i visoki krvni tlak uzrokuju svrbljenje u koži te crvenila i upale na koži. Morate se posavjetovati sa svojim liječnikom. Bilo bi dobro da žurno promijenite lijekove. Ja Vam preporučam da dnevno pripremite i pojedete po jedan avokado. Priprava: uzme se zreli avokado, njegova unutarnja puterasta žuta masa se izvadi, doda 12 češnjaka, malo ingvera, soli, bibera, soka od pola limuna, jedna velika žlica maslinova ulja i jedna velika žlica ulja od pšeničnih klica, sve se dobro izmiksa i sa kruhom pojedete za doručak. To je najbolji lijek za srce.

Glavobolja

Pitanje: Često mi se posljednja godinu dana pojavljuje glavobolja, osobito kod promjene vremena. Doktor mi je preporučio da ne uzimam lijekove jer sam alergična na lijekove protiv glavobolje. Uvjerena sam da mi Vi možete pomoći. Ima li prirodnih lijekova protiv glavobolje? S. D. Perth

Odgovor: Postoje mnogi prirodni lijekovi i načini kako da pomognemo sebi kod glavobolje. Iz Vašeg pisma je jasno da vremenske prilike prouzrokuju kod Vas glavobolju. Upravo kod takvih glavobolja mnogi lijekovi kod mnogih osoba su beskorisni a prirodni lijekovi su vrlo djelotvorni. Ovdje ću navesti samo nekoliko:

1. U 1 šalicu hladne vode treba staviti 2 pune male žlice korijena od ljekovite biljke odoljena (*Valeriana officinalis*), ostaviti preko 8-12 sati, podgrijati, i ujutro toplo i na gutljaje popiti. Bolovi poslije toga brzo nestaju ili se umanje barem do podnošljivosti.

2. U zdjelu od 2-3 litre vrele vode dodati 10-15 kapi ulja od ljekovitog drveta eukaliptusa, inhalirati se i bolovi prestaju vrlo brzo.

3. Na kocku žutog šećera staviti 5-10 kapi ulja od ljekovite biljke lavande (*Lavandula officinalis*), istopi se u ustima i proguta. Olakšanje nastaje vrlo brzo i bolovi nestaju postupno.

4. Kod migrene je veoma djelotvorno popiti jednu šalicu čaja od sjemena ljekovite biljke ljupčac (*Levisticum officinale*). Priprava: u litru vrele vode staviti 30 g sjemena od ljupčaca, kuhati 10 minuta na laganoj vatri. Popiti po jedna šalice ovog čaja dnevno. Poslije pijenja ovog čaja treba malo leći u mraku sobu, migrena postupno iščezne.

Umjerenost poslije obilne jela i pića

Pitanje: U zadnjih nekoliko mjeseci sam morao biti kod mnogih slavi, vjenčanja, krstike, rođendani itd. Svugdje sam jeo i pio više nego što mi organizam može podnijeti. Zadnje vrijeme se osjećam umornim i bezvoljnim. Bio sam na raznim pregledima i to kod vrhunskih liječnika ali mi nikada niti nisu mogli pronaći nikakvu bolest ili smetnju. Imam povjerenja u Vas, što bi mi Vi preporučili? J. B. Sydney

Odgovor: Ne znam jeste li Vi rekli Vašim "vrhunskim liječnicima" ono što meni pišete: nekoliko mjeseci jeli i pili više nego što organizam može podnijeti. Tada bi sigurno liječnici znali da ta umornost upravo dolazi odatle, od previše jela i pića. Zato Vam predlažem tri sljedeće stvari:

1. Moraju se izbaciti nagomilani otrovi u Vašem tijelu. Ta neumjerenost u mesu, mastima, slatkim tvarima i alkoholu je učinila da su Vaše tijelo i stanice pune otrova i otpadnih tvari. Sve to ne dopušta pravilnu izmjenu tvari u stanicama. Zato se čitav organizam mora žurno osloboditi od svih tih nakupljenih otrova, naslaga itd. Najbolje se to može učiniti čajem od listova ljekovite biljke ribizla (*Ribes nigrum* i *Ribes grossularia*). Ovaj čaj izbacuje iz tijela nagomilane otrove, mokraćne kiseline i sve otpade koji nastaju u tijelu izmjenom tvari i čisti krv. Tri tjedna trebate piti 3-4 šalice čaja, toplog i na gutljaje, između objeda. Može se dnevno popiti do dvije šalice kave, obvezno dnevno popiti još najmanje litru mlake mineralne vode bez ugljikohidrata. Osim toga mora se popiti dnevno dosta obične vode kako bi se izbacili otrovi iz tijela a mokraćni putevi isprali.

2. Jetra se mora očistiti i ojačati. Ona je aparat koji izbacuje otrove iz našega tijela. Zbog dugo neumjerena konzumiranja masnoća, slatka, raznih teških životnih namirnica i alkohola, nastali su kod nje poremećaji i zato osjećate umor. Treba napraviti 1-2 tjedna kuru: dnevno prije ručka i večere po jednu šalicu svježeg soka od cikle i tijekom dana popiti dvije šalice čaja od sjemena ljekovite biljke badeljke. Svježi sok od cikle i čaj od sjemena badeljke regeneriraju stanice jetre i pojačavaju njezinu funkciju. Osim toga ujutro se na čist želudac treba popiti po jedna šalice hladnoprčtanog

maslinova ulja, dodavši 10-15 kapi svježe iscijeđenog soka od limuna. Za vrijeme doručka i poslije večere treba pojesti po jednu neoguljena jabuku. Da bi se uspostavila prava flora u crijevima mora se prije ručka i večere popiti po jedan mlak jogurt dodavši mu uvijek jednu veliku žlicu jabučnog octa.

3. Pojačati željezo u krvi. Umornost, osobito kod žena i djevojaka, pojačava manjak željeza u krvi. Svaka stanica može dobiti potreban kisik i krv se može redovito i normalno obnavljati samo ako u krvi ima dostatno željeza. Gore navedena kura sa svježim sokom od cikle obnavlja krv i jača opće stanje organizma. Osim toga treba tjedno pojesti 2-3 jaja i 1-2 puta tjedno 200-300 g jetre od tele. Željezo iz jetre naš organizam lakše uzima nego iz biljaka kao špinat, grašak, zob i koprija. Međutim u ovom slučaju ali i kasnije treba jesti i biljne namirnice koje sadrže mnogo željeza te piti čaj od koprive. Želim osobito naglasiti i preporučam da se kod objeda s mnogo sadržaja željeza treba piti piće s mnogo vitamina C.

Poslije ovakve kure Vaš organizam će biti čist i ojačan, jetra će normalno raditi a umora će nestati. Držite se ubuduće umjerenosti u jelu i piću!

Nastavit će se...

Poruka iz Svjetski dan mira

"Ako želiš njegovati mir, čuvaj stvoreno."

Poruka pape Benedikta XVI. uz Svjetski dan mira, 1. siječnja 2010.

Jesenski savjeti Ing. Marina Fucijaša za ekološki voćnjak

- ❑ Tko nije pokupio „mumije“ (sazreli smežurani plodovi koji su ostali na granama) neka to učini što prije, kao i plodove koji su na tlu. Zaražene plodove treba odstraniti i spaliti što dalje od voćnjaka
- ❑ Lišće koje je ostalo ispod voćki, kao i voćke, poprskajte 1% otopinom bordoške juhe i plitko ufrizajte ili malčirajte u tlo.
- ❑ U ekološkoj proizvodnji zaostalo lišće na granama se ne prska otopinom UREJE. Jesenska prihrana korijena radi se biljnim gnojnicama ili gnojovkom životinjskog podrijetla.
- ❑ U kasnu jesen ili tijekom zime poželjno je voćke poprskati sa 1% - 2% otopinom bordoške juhe. Ako ne možete nabaviti bordošku juhu, primijenite neko sredstvo na bazi bakra u koncentraciji koju preporučuje proizvođač.
- ❑ Ako u blizini voćaka (cca 50 metara) imate drvenu ogradu ili neko drugo divlje grmlje i njih morate poprskati kako biste spriječili širenje bolesti.
- ❑ Pribavite 1. kg vapna, 6 kg zemlje koje je izbacila krtica na površinu i 2 kg kravljje balege. Ove sastojke najbolje je miješati u miješalici za beton. Ako imate pepeo od bjelogorice možete ga dodati u smjesu. / Smjesa za premaz debla voćaka

Što je otpad?

Otpad su stvari ili predmeti koje je posjednik otpada odbacio, namjerava ili ih mora odbaciti. Otpad klasificiramo po mjestu nastanka i po svojstvima.

Otpad po mjestu nastanka dijeleme na:

Komunalni otpad je otpad iz kućanstva, otpad koji nastaje čišćenjem javnih površina i otpad koji je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstva, a koji nastaje u gospodarstvu, ustanovama i uslužnim djelatnostima.

Industrijski otpad je otpad koji nastaje u proizvodnim procesima u industriji, gospodarstvu i obrtu, a po sastavu i svojstvima se razlikuje od komunalnog otpada.

Ambalažni otpad je ambalaža preostala nakon što se proizvod raspakira, a obuhvaća sve proizvode u obliku kutija, posuda, omota i druge oblike koji služe držanju drugog proizvoda u svrhu njegove zaštite, rukovanja, promidžbe i prodaje.

Građevni otpad je otpad koji nastaje gradnjom, održavanjem i uklanjanjem građevina prema posebnom propisu.

Električni i elektronički otpad je bilo koja električna i elektronička oprema (i njihovi dijelovi) koju je posjednik odbacio ili namjerava odbaciti.

Otpadna vozila i otpadne gume su otpad koji nastaje protekom životnog ciklusa proizvoda.

S otpadom se mora postupiti na način da se izbjegne: opasnost po ljudsko zdravlje,

opasnost za biljni i životinjski svijet,
onečišćavanje okoliša: voda, zrak, tla, zraka iznad propisanih graničnih vrijednosti,
nekontrolirano odlaganje i spaljivanje,
nastajanje eksplozije ili požara,
stvaranje buke i neugodnih mirisa,
pojavljivanje i razmnožavanje štetnih životinja i biljaka te razvoj patogenih organizama,
narušavanje javnog reda i mira.

Rama - Štit

Štit je neveliko naselje, koje se do 1968. godine izdizalo iznad planine i pitome kotline kroz koju je protjecala rijeka Rama s pritokama Buk i Krupić. Kada je spomenute godine novoizgrađeno akumulacijsko jezero potopilo velika područja Ramske doline Štit je ostao na malom poluotoku zajedno s franjevačkim samostanom i crkvom.

Kršćanstvo se u ramakom kraju ukorijenilo vrlo rano. O tome svjedoče ostaci starokršćanske bazilike u selu Varvara, porušene u 6. st. Tamo je bilo i sjedište korpepiskopa.

Naziv Rama prvi put se spominje u 12. stoljeću. Tada hrvatsko-ugarski kraljevi počinju svojoj tituli dodavati i izraz "rex Ramae" (kralj Rame). Godine 1482. Turci su osvojili Ramu i pod njihovom je vlašću ostala četiri stoljeća.

Franjevci, koji u Bosni djeluju od konca 13. st., podigli su samostan u Rami najvjerojatnije u 15. st., prije dolaska Turaka. Samostan se potom spominje 1514. godine, a 1537. spaljen je zajedno s crkvom i tom je prilikom ubijeno nekoliko franjevacu. Iznova je podignut i to prije 1587., budući da se te godine opet spominje. U prvoj polovici 17. st. samostan je aktivan i u njemu djeluje do deset svećenika, a tamo se odgaja i određen broj đaka i klerika - pripravnika za franjevački red. Godine 1653. samostan je opljačkan i tada je stradalo nekoliko franjevacu.

Trošnu samostansku zgradu trebalo je popraviti, i tek što su to franjevci učinili ona je ponovno postala žrtvom požara 1667. godine. Tom su prilikom izgorjeli mnogi vrijedni predmeti. Ista je sudbina samostan zadala 1682. godine, kada je izgorio u požaru što ga je podmetnuo krovopokrivač, pravoslavac, jer je u srijedu - posni dan - našao kost u jelu.

Pozajmicom od bega Kasumovića iz Kasapovića kod Travnika, te prošnjom na raznim stranama, franjevci su za tri godine uspjeli podignuti

novi samostan. U vrijeme Bečkog rata (1683.-1699.) dolazi do velikih nameta, a potom i progona, tako da se oni ni u njemu nisu mogli dugo održati. Godine 1687. franjevci, zajedno s dijelom katolika, na nagovor mletačkog providura Antuna Zena, sele u Cetinski kraj. Mletački vojnici su zapalili samostan i mnoge kuće u Rami, da se Turci time ne bi okoristili. Franjevci su sa sobom ponijeli neke dragocjenosti, među kojima i Gospinu sliku, koja se danas nalazi u franjevačkoj crkvi u Sinju.

Tijekom 17. st., do svoje selidbe 1687. godine, ramaci su franjevci vodili dušobrižništvo, osim u Rami, također i u livanjakom, duvanjakom i skopaljskom (bugojanskom) kraju. Početkom 17. st. broj se katolika u ramakoj župi kretao oko 1.200. Nakon godine 1687. za preostale ramske kotlike duhovno su se brinuli franjevci fojničkoga samostana. Oni su morali vratiti i pozajmicu novca, koja je iskorištena za gradnju ramskog samostana prije selidbe franjevacu u Dalmaciju.

U prvoj polovici 18. st. svećenik nije imao stalnog boravišta, već je išao od sela do sela. Prema zabilježenoj tradiciji svećenik je najprije boravio u Proslapu kraj Nečnice, a zatim u Jakčićima i Podboru. Tijekom 18. st. broj se katolika povećavao: prema popisu iz 1743. godine bilo ih je 857, a godine 1862. njihov broj se povećao na 1.167 te 1798. na 1.957. Stoga su franjevci nastojali podignuti stalnu nastambu za župnika.

Godine 1773. župnik se nastanio u Proslapu, a sljedeće godine podigao je župni stan u proslapkom zaseoku Nikolići. Od 1773. godine vode se matične knjige. Župna je kuća opstala do 1864. godine, kada je na istom mjestu podignuta nova, koja je korištena do 1864. godine. Franjevci su se željeli vratiti na ruševine negdašnjeg samostana i crkve na Štitu. Za to je mjesto godine 1779. dana povlastica potpunog

oprostu, pa su ramaci vjernici tamo rado hodočastili. Kako je to zemljište bilo u vlasništvu bega Dugalića, franjevci su godine 1855. od njega uspjeli otkupiti jedan dio, a ostatak dvije godine kasnije. Godine 1856. započeli su gradnju samostana na temeljima staroga, koji je sljedeće godine dovršen. Rama je 1882. proglašena rezidencijom, dok je u pravom smislu samostanom deklarirana 1930. godine.

Godine 1914. ramaci su franjevci počeli izgradnju novog samostana (rezidencije) po nacrtu graditelja Franje Holza. Zbog ratnih teškoća prvi je kat dovršen tek 1917., a 1920. zgrada je bila pod krovom. Konačno je dovršena i useljena 1930. god. U vrijeme Drugog svjetskog rata u veljači 1943. jedna je bomba pogodila samostan, koja na sreću nije eksplodirala.

Godine 1986. započela je gradnja novoga trakta samostana po projektu Vinka Grabovca. Novi dio samostana izgrađen je za stanovanje, a postojeći je iskorišten za smještaj kulturnih i umjetničkih sadržaja.

Godine 1873. započela je gradnja crkve, ali je dovršena tek 1881. Bila je to trobrodna bazilika za koju je ideju dao fra Antun Vlatić, uzevši za uzor neke crkve u Italiji, što ih je imao priliku vidjeti. Godine 1893. radilo se na unutarnjem i vanjskom uređenju crkve. Postavljen je limeni krov i dovršen je zvonik. U crkvu je postavljena slika Alberta de Rhodena, na kojoj su prikazani anđeli kako vraćaju Gospu Sinjaku u Ramu. Od istog je autora nabavljena i slika sv. Franje. Glavni oltar je postavljen 1903. godine i tada je crkva posvećena.

Iako su i prvotni samostan i crkva bili posvećeni sv. Petru apostolu, kasnije je u štovanju sve jače mjesto imala čudotvorna Gospina slika, pa je patronom postalo Gospino uznesenje, dok je vanjska svečanost vezana za svetkovinu Gospina Rođenja 8. rujna.

Crkva je u vrijeme Drugog svjetskog rata doživjela tragičnu sudbinu. Nju su partizani zapalili 13. srpnja 1942. godine. S njom su stradale sakristija i knjižnica, vrijedne umjetničke slike i filigranski kaleži dvojice majstora iz Fojnice i Jajca kao i više drugih kaleža. Izgorjeli su brojni arhivski dokumenti (vrlo stare matice) i vrijedne knjige. Sada postoje matične knjige u prijepisu od 1884. godine.

Umjesto crkve za bogoslužje služila je provizorna baraka sve do 1936. Od starih zvona izljevena su dva nova 1948. godine, koja su stajala na drvenim stupovima. Obnova crkve započela je 1956. godine. Postavljen je novi krov, koji međutim nije adekvatno izveden, te je 1965. započelo preuređivanje cijele krovne konstrukcije. Srednja lađa ozidana je iznad stupova a polukružnim prozorima, a zatim je postavljena krovna konstrukcija na tri lađe. Crkva je na taj način dobila negdašnji bazilikalni oblik. Godine 1966. podignute su dvije sakristije i dograđen je zvonik, koji je dobio vitkiji izgled.

Od 1967. do 1969. uređivana je unutrašnjost crkve. Slikar Josip Bifel iz Zagreba izradio je veliku oltarnu sliku (1968.) u središtu svetišta, te dvije postranske, koje su tematski posvećene Gospl. Središnja slika zauzima 72, a druge dvije po 27 četvornih metara zidne površine. Godine 1967. isti je autor izradio postaje križnog puta. On je također oslikao pročelje kora i izradio sliku sv. Terezije. Godine 1967. također su izvedeni vitrazi na temu Marijina i Isusova života po nacrtima Josipa Poljana. Po projektu M. Fučića izvedeni su mramorna menza glavnoga oltara i pobožni oltari. U crkvi se također nalazi i slika Gabrijela Jurkića, koja je ustvari kopija negdašnje Gospine slike, te slika sv. Franje od Ljube Laha. Brončani tabernakul je izrađen po nacrtu Josipa Poljana.

S navedenim umjetničkim sadržajima crkva u Rami predstavlja vrlo vrijednu cjelinu, po čemu se uvrštava

među najbolje umjetnički uređene sakralne prostore Bosne Srebrne.

U samostanikom dvorištu postavljene su izuzetno vrijedne umjetničke skulpture: Ramski križ i Spomen obilježje ramakim žrtvama od akademskog kipara Mile Blaževića, te Posljednja večera, Diva Grabovčeva i Gospina vrata od akademskog kipara Kuzme Kovačića. Na Kečžari se također nalazi spomenik Divi Grabovčevoj od Kuzme Kovačića. U samostanu se nalazi vrijedna kolekcija slika i mozaika koji čine pravu galeriju.

Župa Rama-Ščit ima područnu crkvu na Orašcu, koja je građena od 1969. do 1972. po projektu Mladena Fučića. Veliku zidnu sliku posvećenu sv. Nikoli Taveleću izradio je 1990. godine slikar Đuro Seder. Druga područna crkva građena je u Podboru od 1988. do 1990. godine.

Ramska župa imala je 1813. godine 2.782 katolika, 1877. godine 3.102, a 1935. godine 5.138. Godine 1814. od kuge je u Rami umrlo gotovo tisuću ljudi. Tijekom vremena na području prostrane ramske župe razdijelom je nastalo nekoliko novih: Gračac, Uzdol, Doljani, Prozor i u novije vrijeme Rumboci.

Godine 1863. franjevci su na Ščitu utemeljili pučku školu, a u tu je svrhu korištena jedna samostanska prostorija. Potom je 1865. podignuta jedna brvnara, a 1876. izgrađena je

prikladna školska zgrada, koja je ostala u upotrebi dulje vrijeme. Time su ramski franjevci prosvjetni rad izravno uključili u svoje dušobrižničko djelovanje.

U vrijeme Drugog svjetskog rata Ramu je zadesila teška nesreća. Nakon što su partizani u srpnju 1942. godine zapalili crkvu, ubili gvardijana J. Jurkovića i nešto kasnije kapelana V. Sliškovića, došli su četnici te 8. i 9. listopada iste godine izvršili pokolj više od devet stotina nećužnih ljudi. Nažalost, prva javna komemoracija tih žrtava smjela se obaviti tek u jesen 1990. godine.

Župa je 1991. godine imala 3.500, a danas u 641 obitelji živi 3.193 katolika. U drugoj polovici šezdesetih godina, prilikom izgradnje akumulacijskog jezera, više stotina ramskih obitelji moralo je iseliti, što je župu brojčano umanjilo. Župu danas tvore sljedeća naselja: Ščit, Družnovići, Jaklići, Kozo, Maglica, Mluša, Orašac, Ploča, Podbor, Proslap, Ripci, Sopot, Tribiševo i Zlopolje.

Od 9. lipnja 2001. godine na Ščitu djeluje humanitarna organizacija "Kuća mira Franjevačkog samostana Rama-Ščit" u čijem je programu planiran rad s traumatiziranim ljudima i programi duhovnog karaktera (duhovne vježbe i molitveni susreti), te različiti programi pomirenja i drugi duhovni i kulturni sadržaji.

prezentirano na: www.prizor-rama.org

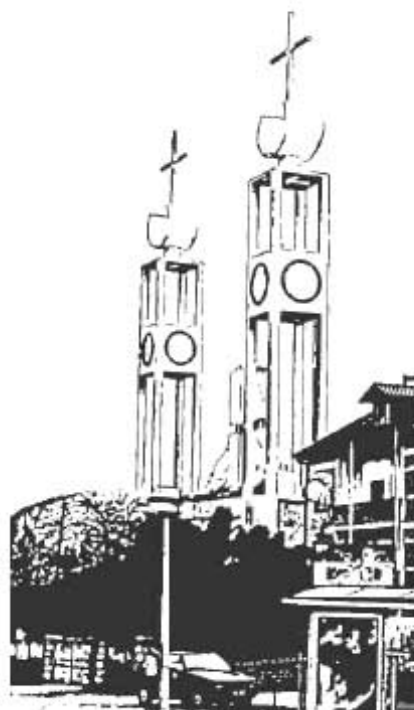

Naši darovatelji

Za crkvu Kotor Varoš

1.	ANTO KOVAČIĆ	50 Eura
2.	MARKO I RUŽA ŠIMUNOVIĆ	50 Eura
3.	STIPO JOSIPOVIĆ-KELIN	50 Eura
4.	MARKO BARBARIĆ	100 Eura
5.	MATO KARAJICA	45 Eura
6.	STIPO ZEBA -Kotor	100 Eura
7.	ALOJZJE KOVAČIĆ	200 KM
8.	JURO TOPALLOVIĆ-GACANOVI	50 Eura
9.	MATO MARKOVIĆ	100 Eura
10.	MARKO (Mijata) PILIČIĆ	20 Eura
11.	MIRJANA KELČEC	120 Kuna
12.	JURO PETRUŠIĆ - DEDIN	50 KM
13.	MARKO PRANJIĆ - LOLA	20 KM
14.	TOPALLOVIĆ STIPO (Ilije) CRNOG	200 KM
15.	GRGIĆ MILKA (Jela) LANDEKA	100 Eura
16.	RENATO KOVAČ - ŠEPI	100 CHF
17.	RADE ZEBA KIKIN	20 Eura
18.	JOZA BARIĆ	20 Eura
19.	ANTO BUJDO - MJIN	50 Eura
20.	ILJA LUKIĆ	50 Eura
21.	MARKO DRAGULJIĆ	100 Eura
22.	MARKO VUJEVA	100 Eura
23.	LUCA I SLAVKO ŠIŠIĆ	150 Eura
24.	ANTO TOPALLOVIĆ - ČADA	50 Eura
25.	IVANA JOSIPOVIĆ JENNEY (Kelina unuka)	\$150 CAN

Za crkvu Vrbanjci

1.	JOZA BARIĆ	100 KM
2.	ILJA PETROVIĆ	100 CHF
3.	IVO ŠIPURA	200 KM
4.	MARIJA MARČINKOVIĆ	200 KM
5.	ZEBA (Pero) IVANČIN	25 Eura

Također, za ručak u Vrbanjcima darovali su sljedeći:

Petar Petrović i Markan Pilić darovali su čobanac, fratri rakija i vino, N.N. 50 Eur, Domagoj Marić Matin 200KM i Stipo Marčinković Eso 100 Eur.

U Kruh Svetog Ante

1.	ORŠULIĆ RUŽA	10 KM
2.	MARKOVIĆ MATO	50 KM
3.	NAGRADA (Osvojeno I mjesto)	100 KM
4.	MARA MARIĆ	20 Eura
5.	MARKO PEZEROVIĆ	10 KM
6.	MARIJA TOPALLOVIĆ	10 Eura

Za Glasnik Kotorvaroškog kraja

1.	MATO STIPANOVIĆ	20 KM
2.	STIPO DAVIDOVIĆ JOZE	400 KN
3.	MATO STIPIĆ ANTE	100 KN
4.	IVAN JOSIPOVIĆ KELIN	\$100 CAN

Iz naše kuhinje

Za današnji ručak ideju nam je dala gđa Dijana. Isprobali smo oba recepta i vjerujte da je dobro.

Urnebes od graha

Potrebno je :

1. 300 g. graha tetovca, (krupni grah može i onaj iz konzerve)
2. 4 veća krumpira,
3. 3 struka poriluka,
4. 3-4 suhe crvene paprike,
5. 2-3 dl ulja, ocat,
6. so, papar.

Posebno skuhati grah i krumpir, samljati, pomiješati sa isjeckanim porilukom, dodati prokuhanu papriku isjeckanu na kockice, (može poslužiti i crvena kisela paprika) po ukusu octa, soli, papra.

Služiti uz vruću pogaču.

Mali savjeti

Prijava mjesta u pećnici ili na limu za pečenje pospite solju. Uključite pećnicu na 180o C i pričekajte nekoliko minuta da sol posmeđi. Ugasite pećnicu i dok je još topla, pažljivo obrišite papirnatim kuhinjskim ručnikom, a ostatak uklonite vlažnom spužvicom ili kuhinjskom spužvastom krpicom.

Za što jednostavnije paljenje roštilja koristite specijalne kocke za potpalu, ali ako ih nemate, snađite se tako da kocku šećera natopite alkoholom pa potpalite. Kad upalite vatru i ona se razgori, da bi žar što duže gorio, a ujedno da spriječite stvaranje dima, bacite na roštilj šaku krupne soli.

Na kraju, za čišćenje rešetke roštilja pripremite smjesu sode bikarbone i vode u omjeru tri prema jedan te njome prelijte rešetku, a maločas će se rastopiti sama i bez trljanja. Isperite čistom vodom

Dobar tek!

Kolač od jabuka

(može i drugo voće)

Potrebno je :

- 2 jaja
- 1 šalica šećera (od čaja)
- 1 šalica ulja
- 1 šalica mlijeka
- 2 šalice brašna
- 1 prašak za pecivo

Umutiti tijesto, pa podijeliti u dva dijela. Prvi dio malo zapéči, preko njega staviti jabuke pa drugi dio tijesta. Pečen posuti šećerom u prahu.

Kuglice

Sastojci

- 1 margarin,
- 1 petit keks,
- 200g kokosa ,
- 4 žlice šećera,
- 1 žlica kakaa,
- malo mlijeka

Priprema:

Keks samljati, u keks dodati omekšan margarin, kokos, kakao i šećer. Sve to dobro umijesiti i dodavati pomalo mlijeka da se mogu oblikovati kuglice. Napravljenju kuglicu uvaljati u kokos.

Znate li?

Drvo je šest puta bolji izolator od cigle, a 15 puta bolji izolator nego beton.

Kuća izgrađena od cigle i betona pri završetku izgradnje sadrži vlagu pa je potrebno 10 do 24 mjeseca da se osuši kako bi bila zdrava za stanovanje.

U Rusiji još i danas postoje crkve od drveta izgrađene u XVI. stoljeću.

U Skandinaviji i Sjevernoj Americi je preko 90% kuća od drveta, zbog hladnih klimatskih uvjeta.

Najnovija istraživanja pokazuju da drvene konstrukcije ne sprječavaju prolazak Zemljinih magnetnih silnica koje su važne za čovjekovo zdravlje.

Neke zemlje, posebice Japan sve su više zainteresirani za kuće od drveta zbog učestalih potresa. Gustoća drveta je od 400 do 800 kg/m³, a betona 2500 Kg/m³. Dakle, drvo je čak 5 puta lakše od betona.

Drvo u sebi uvijek sadrži određenu količinu vlage te je teže zapaljiv nego ostali suhi materijali.

Drvo debljine samo 3 cm ima toplotnu izolaciju kao 45cm betona ili 18 cm opeke. Zato Skandinafci i Kanađani koji žive u znatno hladnijoj klimi troše dva puta manje energije na zagrijavanje kuće nego mi.

Drvo je male gustoće, odnosno težine pa je puno lakše za transport od betona i cigle.

Drvene kuće su najzastupljenije u državama s visokim životnim standardom

- u SAD i Kanadi je 90% kuća od drveta,
- u Skandinaviji je 60% kuća od drveta,
- u Njemačkoj je 30% kuća od drveta.

Vjerovatno

- Ako se kip neke osobe na konju nalazi u parku, a konj ima obje prednje noge u zraku, osoba je poginula u borbi. Ako je konju podignuta samo jedna prednja noga, osoba je umrla od rana zadobivenih u borbi. Ako su konju sve četiri noge na zemlji, osoba je umrla prirodnom smrću.

- American Airlines 1987. godine uštedio je 40.000 dolara vaadeći po jednu maslinu iz svake salate koja je poslužena u prvoj klasi.

- Australijski miševi su tako aktivni da neki mužjaci mogu uginuti od iscrpljenosti.

- Coca-Cola je originalno bila zelena.

- Australijski gušter nazvan "platinasti đavo" može za jedan obrok pojesti od 1.000 do 1.500 mrava.

- Dešnjaci u prosjeku žive 9 godina duže nego ljevaci.

Zaposlio se Mujo kao kustos, ali ništa nije znao, pa je izmišljao:
- Dragi posjetiloci, ovo vam je lubanja cara Lazara.
- A ova manja? - upita jedan od posjetilaca.
- Isto njegova, ali kad je bio mali.

Došao upravitelj zatvora u ćeliju i pita Crnogorac: 'Zašto ne ustaneš kada ulazim?'
- Crnogorac će na to: 'Meni su rekli da moram odležati dvije godine.'

Dodje Ivica kući i kaže mami: 'Umalo sam dobio peticu!'
mama:
'kako to sine?'
Ivica:
'Pa, dobio je onaj do mene.'

Jeste li čuli, Mujo magistrirao?
- Pokupio ga šleper na magistrali

Poslije 10 godina boravka u Švedskoj, kada se malo opario, odluči Mujo s obitelji provesti godišnji odmor u Dalmaciji. Na graničnom prijelazu zaustavi ga carinik, uzme putovnicu te upita:
- Odakle si Mujo?
- Iz Švedske.
- Ma vidim čovječe, nego iz kojeg si mjesta?
- Iz Tuzle bolan. - odgovori mu lažno Mujo.

Pitaju Muju:
- 'Šta ti Mujo imaš od škole?'
A Mujo će na to:
- 'A šta imam, 200 metara!'

Mali Ivica se spremio da izađe u grad, pa pita staroga:
- Tata, imaš li para?
Stari mu odgovori:
- Ja imam, ne sekiraj se ti za mene.

U salonu automobila:
"Dobar dan, interesira me najnoviji model Yuga!"
"Dobar dan... izvolite pogledati... evo ga ovdje..."
"Oh, sviđa mi se! Ima li klimu?"
"Kako da ne... ima klimu, ABS, grijanje sjedišta... Ima i dodatni gumb koji kad pritisnete odmah automatski aktivirate krila i pri većoj brzini možete i da letite..."
"Jel' vi to mene zezate!?"
"Pa... prvi ste počeli..."

Radi Zoka električar u bolnici i nešto ne ide pa psuje, naiđe doktor kraj njega i pita:
Što je meštire opet ai nešto zabrljao?
Ja kad zabrljam ja i popravim, ti kad zabrljaš zatrpaš zemljom. odbrusi meštir

Protestira 5.000 ljudi u Podgorici zbog nezaposlenosti. Naiđe jedan gospodin u crnom mercedesu, zaustavi se i pita jednog od prisutnih:
- "Je li, a šta to radite?"
Ovaj mu odgovori da se bune zato što nema posla. Gospodin izvadi vizitkardu iz džepa i kaže:
- "Evo, možeš odmah sutra početi da radiš u mojoj firmi."
A ovaj će njemu:
- "Pa de nađe baš mene od ovih 5.000 ljudi..."

Došao Mujo iz Njemačke i dovuкао golemu limuzinu i jedva ju parkirao u dvorište. Kad je to vidjela Fata, Suljina žena, pita ga:
- Pa Mujo bolan, kad će moj Suljo nazad?
- Polako Fato, sad će on, ide s vlakom!
- Kuku meni jačnoj, pa gdje će ga parkirat?

Zdravo prijatelju stari! Imaš li jednu cigaretu?
- 'Ne, odvikao sam se!'
- 'Od pušenja?'
- 'Ne, od davanja!'

Nosili Mujo i Suljo klavir na 15 sprat nehotera, stepenicama. Došli ti oni do 14 sprata a Suljo reče Muji: - "Imam ti jednu lošu vijest a i jednu dobru vijest."
Mujo mu reče: - "De prvo dobru pa onda lošu."
- "Dobra je, došli smo do 14 sprata, a loša je pogriješili smo soliter."

Sjedi Mujo na kamenu, prolazi Haso i pita ga:
- "Šta je Mujo, sjediš i razmišljaš?"
Na to će Mujo:
- "Ma ne, samo sjedim."

 Nema raja bez rodnoga kraja!